

Szerkesztőségi iroda: Nagybecskerek, Zápolya-utca 1-ső szám. hová a lap szellemi részét illető minden közlemény intézendő.

Kiadóhivatal: Pleitz Fer. Pál könyvnyomdája Nagybecskerek, Zápolya-utca 1. hová a hirdetések, az előfizetések és a lap szétküldésére vonatkozó felszólalások intézendők. Telefon 21. szám.

TORONTÁL

POLITIKAI NAPILAP.

Főszerkesztő: Dr. BRAJNER LAJOS.

Előfizetési árak:
Égész évre — — — — 24 kor.
Félévre — — — — 12 .
Negyedévre — — — — 6 .
Egy hóra — — — — 2 .
— Egyes szám ára 8 fill. —

Hirdetések
a kiadóhivatalban fogadtatnak el. Azonkívül az összes hirdetési irodákban.

Megjelenik
vasár- és ünneppnapok kivételével minden nap délután 5 órakor.

Nagybecskerek, 1911.

XL. évfolyam 33. szám.

Péntek, február 10.

Andrássy beszéde.

— (Politikai munkatársunktól) —
Budapest, február 9.

Hetek óta hirdette az ellenzéki sajtó, hogy Andrássy Gyula gróf fel fog szólni a bankjavaslat ellen, sőt az ötödik szakasszal szemben valóságos filippikára készül. Nos ez a nagyon megreklámozott beszéd csütörtökön elhangzott végre a képviselőházban, de a bankvita rendezőinek kevés örömet okozhatott, mert a nemes gróf beszédében oda konkludált, hogy a bankjavaslatot elfogadja. Ezzel a ténnyel szemben pedig igazán alárendelt jelentőségű mindaz, amit bírálata és kifogások felhozott, mert végre is a közvélemény azt látja, hogy még Andrássy grófnak is a javaslat felé billen végeredményében a mérlege. Hogy pedig kifogásolni valót is talál, azt nagyon könnyű megérteni abból az átalakulásból, amelyen az alkotmánypart volt vezére a koalíció bukása óta átment, amikor feloszlatta ugyan a pártját, de nem követte gróf Tisza István példáját a politikai térről való visszavonulásban, hanem mandátumot vállalt és hírlapi cikkeket írt, csak hogy mindenben a legsötétebb politikai világnézetnek adott kifejezést. Ő nem bizott a pártja érvényesülhetésének a lehetőségében; ő — mint egy karácsonyi cikkében kifejezte — nem bizik a közigazgatási reform üdvös voltában: ő általában pesszimista, de nem is igéri, hogy jobbat tudna alkotni a mai helyzetnél.

Egész bírálatának erejét elveszi az a kijelentése, hogy a bankjavaslatot elfogadja, mert hiva a bankközösségnek. Ez azt jelenti, hogy Andrássy gróf helyesnek, az

ország érdekében valónak tartja a bank-szabadság meghosszabbítását.

Andrássy beszéde tulajdonképpen a bankjavaslat ötödik szakasza ellen volt eredetileg szánva s ebben a tekintetben igen nehéz helyzete volt a szónoknak Tisza István és Lukács László felszólalásai után. Ezek a felszólalások ugyanis napnál világosabban kimutatták, hogy abban a szakaszban nem hogy a parlamenttel szemben a kormányhatalomnak valamely sérelmes kiterjesztése volna, hanem ellenkezőleg éppen korlátozása van, mert a kormány köteleztetik az országgyűlésnek bejelenteni a készízetés tekintetében szándékolt intézkedését és az országgyűlés azt négy héten belül tárgyalhatja és belátása szerint el fogadhatja vagy vissza is vetheti. Mint-hogy pedig precedensek is korábbi diszpozíciók szerint is a kormány a készízetés valóságos megkezdése tekintetében korlátlan felhatalmazással, vagyis adminisztratív intézkedési jogkörrel lett volna felruházható, ennélfogva egészen nyilvánvaló, hogy a kormány hatalmi körének a megszorítása az alkotmányos szabadság szempontjából sérelmet nem képezhet.

Igen természetes, hogy az ellenkezőt még Andrássy, a koalíciós korszak legjelesebb közjogászának sem sikerült. Ő azonban, az ő egyéni okokból származó komor világlátásában, egyéb és igazán sajtósági hibát talált ebben a nevezetessé vált ötödik szakaszban, azt t. i. hogy ez a szakasz alkotmányjogi tényezővé teszi az obstrukciót. Hogyan? kérde erre minden gondolkodó ember. A válasz az, hogy a tárgyalásnak négy heti időtartamra való korlátozása révén.

Azaz, Andrássy szerint, ez a korlátozás azt hozza magával, hogy a törvényhozás akkor idézi elő valamely intézménynek, nevezetesen a készízetésnek az életbeléptetését, ha meghatározott időn belül nem hoz határozatot, mert akkor helyette a kormány járhat el. Ez azonban tökéletes félreismerése a kérdésnek, mert hiszen ebben az ötödik szakaszban arról van szó, hogy a törvényhozás a mostani javaslat elfogadása által előrelátott helyzetet még később a saját hatáskörében föl bírálhatja.

Egyébként is nem bizonyította be Andrássy gróf, hogy egy adott szakkérdés fölül való kormányjelentés megvitatásának négy hétre való korlátozása bármilyen tekintetben is sértene a magyar alkotmányt, illetőleg egyértelmű volna az obstrukciónak alkotmányos tényezővé emelésével. Ellenkezőleg áll a dolog, nem az alkotmányt sérti, hanem az obstrukció visszaéléseit korlátozza ez a szakasz, még pedig nem csak a magyar túlzókkal szemben, hanem az osztrák Reichsrat esetleges animozitása ellenében is, amely szerepében pedig egyenesen a magyar érdekek hathatós védelmező eszköze.

Andrássy Gyula gróf beszéde, amelyben az ellenzék erkölcsi támasztékot keresett a maga obstrukciós működése számára, de amelyben azt minimális mértékben sem kapta meg, rendkívüli hatással felelt Lukács László miniszter s az elfogulatlan bíráló igazán alig tudja eldönteni, hogy ebben a kérdésben a kormány és a többség melyik részen erősebb, a tárgyilagos igazságban-e, vagy annak szakszerű és meggyőző beszédekben való kifejtésében.

„TORONTÁL“ tárcája.

Häckel E. és az ő biogenetikus törvénye.

— A „Torontál“ eredeti tárcája. —

Írta: **Magyar Pál.**
(Két közlemény.)

Sokszor halljuk olvasni, hogy „a Darwin-féle ugynevezett leszármazástan ma már általánosan elfogadott igazsága a tudományak”. A német Darwin: Häckel E. jenai tanár, a majomtheória ujkori prófétája, „Weltrhshel” című könyvében hangoztatja azt az állítást, mely szerint biztos történelmi tény gyanánt áll előttünk az elismerés, hogy az ember elsősorban a majomtól, közvetve pedig az alsóbb gerinces állatok hosszú, állítólag sok millió évek alatt lassankint fejlődött sorozatától származik.

Igaz-e ez az állítás? Valóban áll-e az, hogy a világ összes természetű tudósai az embernek az állatokkal való egység tartozását, a fokozatos fejlődés s a származástan ugynevezett törvénye szerint hirdetik? Erre röviden azt feleljük: ez az állítás nem igaz!

Nem áll, mintha az ugynevezett származástan főképp pedig az embernek a majomtól való származása a tudományak elfogadott tétele volna. Ép ellenkezőleg.

Reinke I. Häckelnek fentidézett állítását egyszerűen merő ámitásnak nevezi (eitl Funkerei) s hozzá teszi, hogy itt tényről szó sem lehet, hogy a tapasztalás itt tökéletesen cserben hagy minket.

A komolyan és becsületesen kutató természetudomány az ember s a majom közötti testi különbségek pontos és lelkiismeretes összehasonlítása folytán azon eredményre jutott — eltekintve az ember szellemi életétől, mely a tulajdonképeni lényeges különbséget teszi az ember és az állat között — hogy az embernek a majomtól való leszármazása képtelenség.

Ezt Darwinnek komolyabb követői is belátják, bevallották; beismerték, hogy az embernek valamely mostanában létező majomfajtól való származása nem képzelhető, tehát a föld ősrégekben kutassanak az embernek állati ősei után,

az ugynevezett pithekantrópuz (majomember) után, mely a majomfaj és az emberfaj közötti átmenetet, áthidalást, vagyis az összekötő kapcsolatot képezhetné.

Ámde eredménytelenül. A Paläontológia, az őslénytan, nem ismeri az embernek ilyen őseit!

Branco V. a paläontológiai intézetnek igazgatója a berlini egyetemen 1901. augusztus hó 16-án a zoológusok ötödik nemzetközi nagygyűlésén kijelentette, hogy akármily korszakig kutatjuk is az embernek maradványait a földretekben, az mindmáig mint teljesen befejezett, igaz, valódi ember lép elénk, ép úgy mint a mostani ember és nem mint a régi fajoknak leszármazottja.

Virchow a híres német természettudós „Freiheit und Wissenschaft” című munkájában azt mondja: „El kell ismernünk, hogy a kövületekben egyetlenegy alsóbb rendű emberi fejlődési típust sem találunk... olyan kövületi majomkoponyát, vagy majomemberkoponyát, amely valamely embernek tulajdona lehetett volna, soha sem találtak... nem taníthatjuk, nem lehet a tudomány vivmányaként hirdetni azt, hogy az ember a majomtól, vagy pedig bármely más állattól származnék”.

A bécsi anthropológiai kongresszuson pedig így szól: „A proanthropusz (majomember) egyáltalán nem tárgya többé az anthropológiának. Lehet, hogy akad olyan anthropológus aki álmban látott proanthroposzt, éber állapotban azonban bizonyára nem közelítette meg”.

1894-ben Innsbruckban azt mondta: „Ugyanannyi joggal, mint a majomeléthez a birkaelmélethez is eljuthattak volna”.

Fraas paläontológus szerint: „Ama gondolat, hogy az emberiség valamely majomfajtából származott, a legnagyobb ostobaság, amelyet valaha az emberiség történetéről gondoltak; méltó arra, hogy egykor „az emberi ostobaságok történetében” új kiadásban örökítsék meg”. (Mettert. Ap. Vorträge; Szuszainál).

Kemény szavak ezek, de eléggé megvilágítják, hogy miként itél a tudomány az embernek majomleszármazásáról.

De hogyan áll a dolog Häckelnek ugynevezett biogenetikus törvényével?

Häckel, Darwin e legfanatikusabb követője

szerint az egyednek fejlődése — melyet az „ontogenezis” hangzatos szavával jelez — nem egyéb, mint rövid és gyors ismétlése, ugyszólván recapitulációja, a törzs fejlődésének (szerint: „phylogenézis”) ami abban áll, hogy a szerves lény az ő egyéni fejlődésének gyors és rövid menetében (t. i. a fogamzástól a születésig) megisméli azon legtöbb alaki változásokat, melyeken ősei sok millió éveken át való őslénytani fejlődésük alatt az öröklés és alkalmazkodás törvényei szerint átmentek. Az ember embriója, szerinte, kezdetben az egyszéjtű lényekhez hasonlít, azután úgy néz ki mint a féreg, azután hasonló a halhoz, aztán a béka, a hüllő, végre pedig a majomhoz való hasonlóság révén eléri az emberi fokot.

Ez pedig, szerinte, azért van így, mert a fejlődés ezen alakzatait őseiktől örökölte.

Ezt persze könnyű állítani. Az egyszerű haligatóság is türelmes, ámul-bámul. Végül talán el is hiszi, hogy nem Ádám és Évától, hanem a majomtól származik. Ámde mivel bizonyítja Häckel ez állításait?

Azt hozza fel bizonyítékul, hogy az embernek és a többi gerinceseknek embriója fejlődésének korai idejében külalak és belső alakára nézve lényegesen megegyezik, úgy, hogy az ember, majom, kutya, disznó csirái egymástól meg nem különböztethetők, továbbá, hogy a megtermékenyített pete az összes állatoknál ugyanazon módon végzi oszlásait. (Häckel „Weltrhshel”.)

Vajjon igaz-e ez?

Mit szól ezen állítólagos „tényekhez” a tudomány? A tudomány azt mondja hogy ezek nem tények, hanem csak képzelt tények. Azt mondja, hogy Häckel mindkét állítása teljes valótlan, mert az embernek és a többi gerinceseknek embriói nemcsak, hogy meg nem egyeznek, hanem lényegesen különböznek. Ranke szerint (der Mensch. 1894.) nemcsak a legelső csirák petéi, hanem a leendő test, a fejlődésnek minden fokán oly jellemző sajátságokat mutat fel, melyek őket másoktól megkülönböztetik. A zoológusok ma már tisztában vannak azzal, hogy minden petét, embriót a fejlődés bármely fokán meg lehet különböztetni másoktól. A peték eloszlása is más és más típus szerint történik. (Lásd D. Platz Bonifac a természettudomány és igazság 1910. Budapest.) (Befejező közlemény köv.)

HIREK.

Fajekoztató.

Február 13. Közigazgatási bizottsági ülés.
Február 20. Rendkívüli megyei közgyűlés.
Február 23, 24, 25, 26. Országos vásár

Az ingyenes olvasóhelyiség és könyvtár nyitva van minden nap délután 5 órától este 10-ig. Vasár- és ünnepnapokon d. u. 2 órától este 10-ig. Könyvtára vasárnap, szerda, péntek délután 5-7 óráig.

A fürdő (telefonszám 118.) minden nap reggel 6 órától kezdve déli 12 óráig az urak részére nyitva van hölgyek részére minden hétfő, szerda és pénteken déltől 1/2 óráig délután. Ugyanazon napokon este 5 órától 7-ig urak részére is. Vidéki hölgyek részére minden nap délután 6 óráig. A kádfürdő reggeltől este 7 óráig nyitva van.

IDŐJÁRAS.

A nagybecskereki meteorológiai állomás időjárás-jelentése.

Február 10.

Barométer súlydó, délután 1:34 órakor: 765.9 mm. Hőmérséklet: maximum -6.0 C°, minimum -23.0 C°. Csapadék: —. Felhőzet: —. Szélirány és erősség: S 1.

Jóslat a következő 24 órára: Száraz Hideg.

Jelmagyarázat: A barométer állása a déli leolvasást követi fel a helyi magasságra való átszámítás nélkül; 0° C-ra redukálva. Maximum és minimum este 8 óra 38 perctől másnap reggel 8 óra 38 perctől; csapadék reggel 8 óra 38 perctől másnap reggel 8 óra 38 perctől; felhőzet: Ci — firtósfelhő, Cu — gomolyfelhő, St — rétegesfelhő, Nb — esőfelhő, Ci — St — felhőfátyol, Ci — Cu — bányafelhő, Cu — St — réteges gomolyfelhő. Szélirány: N — észak S — dél, W — nyugat, E — kelet. Felhőzet nagyság: 0 — tiszta ég, 10 — teljesen borult. Szélerekség: 0 — szélcsend, 8 — nagy vihar.

— Személyi hír. Dr. Klein Mór főrabbi Budapestre utazott, ahol a rabbi vizsgákon mint vizsgáló-biztos vesz részt. A főrabbi az egész jövő héten távol lesz Nagybecskerekéről.

— Kinevezés. A m. kir. vallás- és közoktatási miniszter Fejécs Kálmán torontalvármegyei kir. tanfelügyelőségi tolnokot jelenlegi állomáshelyén való meghagyással a X. fizetési osztályba segédtanfelügyelővé nevezte ki.

— Áthelyezés. Fonyó Jenő temesvári csendőrfőhadnagyot áthelyezték szakasparancsnoki minőségben Nagykindára.

— A városi központi választmány ülése. Nagybecskerek városi központi választmánya ma délután 4 órakor tartotta meg alakuló gyűlését dr. Perisics Zoltán polgármester elnöklésével. A mai gyűlésen az újonnan megválasztott tagok letették a hivatali esküt.

— A magyar föld z néje. Rendkívül érdeklődéssel néz a nagybecskereki közönség a szabad liceum vasárnapi előadása elé, amikor a liceum gazdag színes programmal bemutatja a színházban a magyar föld zenéjét. A nagyszabású érdekes és tanulságos előadásra a liceum vezetősége már teljesen felkészült s az előadás programjának minden pontját gondos próbákkal alaposan kidolgozta, úgy, hogy az előadás kiváló művelőzetet is fog nyújtani. Itt megemlítjük, hogy az estély „Emlékezzünk régiesekre” és „Száll a madár, száll az ének” című két énekszámának dallamát Budapest Aladár az itteni pénzügyigazgatóság kiváló képességű és tehetséges fogalmazója, a brassói magyar dalkör volt karnagyja írta. A kultúregyesület elnöksége gondoskodott arról, hogy a színházban meleg legyen s három napon át fűteti a színházat. Jegyek a rendes színházi helységeken még előre válthatók Mangold Lipót könyvkereskedésében.

— A református egyházból. A nagybecskereki református egyházközség számadásait tegnap délután vizsgálta át a Wattyay-Pelbárt Endre bankigazgató, egyházi presbyter elnöklésével kiküldött bizottság. A bizottság minden a legnagyobb rendben levőnek találta. Az egyház összes bevétele volt — beleértve az atmeneti bevételeket is — 7422 80 korona, kiadás pedig 7092 53 korona. Így a tiszta pénzmaradvány 330 27 korona. A vagyonszaporulat azonban a helybe i pénzintézeti részvényvásárlások által nagyobb. Egyházi vagyona volt 1909. végén 8606 korona, 1910. végén 10 068 89 korona. Így 1910. év végén a többlet 1462 89 korona — A lapok állapota 1909. végén 6502 49 kor., 1910. végén 7076 23 korona. Így 1910. év végén a többlet 572 68 korona, az összes vagyonszaporulat pedig 2035 57 korona. Mely mutatja, hogy nemcsak tanulja, de gyakorolja is az egyház a takarékoskosságot. A bizottság a felmentvényt Pavis József gondnoknak köszönet mellett megadja javasolja.

— Székely Bertalan képei a nagybecskereki templomban. Budapestben most van a Múcsarnokban a nagy Székely kiállítás, amelyen a nagy magyar festőművész összegyűjtött képeit mutatják be a közönségnek. A kiállításnak egyik értékes része Nagybecskerekéről való. Ez a kép a nagybecskereki róm. kath. plébániatemplom jobb-

oldali Mária oltárának képe, amelyet a püspök és az itteni hitközösség engedelmével szállított az országos képzőművészeti társulat Budapestre, hogy a kiállításon elhelyezze. A képet 1868-ban festette Székely Bertalan a nagybecskereki róm. kath. plébániatemplom számára 600 forintért, de hogy ma milyen kincset ér, azt legjobban bizonyítja az, hogy a képzőművészeti társulat harmincezer koronára becsülte és biztosította. Mária oltárképén kívül azonban van még egy Székely-képe a templomnak és ez a főoltár képe. Ez is Székely Bertalan műve, amelyet szintén 1868-ban festett a mester. Ezt is szeretne volna kiállítani a képzőművészeti társulat, de nagy méretei miatt a szállítás súlyos nehézségekbe ütközött s így csak a kisebb képet lehetett kiállítani.

— Uj klub. Budapeston tegnapelőtt tartotta az Országos Klub alakuló ülést a Bristol-szállóban. Széll Kálmán üdvözölte a nagyszabán megjelent tagokat és jelölte, hogy az Országos Klub minden politikától mentes társaság kíván lenni, amelyben oly férfiak találkoznak, akiket kölcsönös rokonszenv köt egymáshoz és akik szükségét érzik annak, hogy társadalmilag érintkezzenek egymással. Az alakuló ülésen Torontalvármegyéből Nákó Sándor. vbt. volt főmei kormányzó és Botka Béla nyug. főispán vett részt.

— Ingyen kenyér. A nagybecskereki keresztény négyvet mint tavaly, úgy az idén is hat héten át, hetenkint egyszer csütörtökön, ingyen kenyereket fog kiosztani 30 itteni szegénysorsos család között. Az első ingyen kenyereket ma osztották ki az egyesület Temesvári-utcai házában.

— A nagybecskereki patronage-egyesület közgyűlése. A nagybecskereki patronage-egyesület választmánya az egyesület rendes évi közgyűlésének napjait február hó 17-ik napjának délutáni 5 óráját tűzte ki s a közgyűlés helyiségéül a törvényszéki palota 55. számú termét jelölte meg. Az egyesület elnöksége az alapszabályok 14 §-a értelmében külön meghívók mellőzésével ezután hívja meg a közgyűlésre az egyesület tagjait. A közgyűlés tárgysorozata a következő: 1. Évi jelentés. 2. A zárszámadások megvizsgálása és jóváhagyása, a felmentvény megadása. 3. Az 1911-iki költségvetés megállapítása. 4. A tisztviselők és a választmány megválasztása.

— A zombolyai szabad lyceumból. A kultúregyesület zombolyai szabad lyceumában a hó 12-én, vasárnap Rádai Nándor polg. fiú isk. tanár tart előadást az Alpésekről és a Rajnavölgyéről száz vetített kép kíséretében. Az előadás, mely a zombolyai polg. isk. tornatermében lesz, d. u. 5 órakor kezdődik.

— A hálósobák réme, a poloskák kiirtása eddig a lehetetlen dolgok közé tartozott. Mióta azonban a Löcherger Címexin történetek próbák, beigazolódtott, hogy Címexin nemcsak az élő poloskát pusztítja el nyomban, de a Címexin hatása folytán a peték rögtön kiszáradnak és többé ki nem kelnek. A Címexin mindenütt használható, szövetet, butort, fatat, vagy festést nem piszkít; nyomot vagy foltot nem hagy. Kapható: Kollarich gyógyszerárban Nagybecskereken és a készítőnél: Löcherger gyógyszerésznél Bártfán. 34—13.12

— Nagy művészestély. Pintér Imre a Népszínház volt esőrangú tagjának február hó 18-iki estélye iránt nagy érdeklődés nyilvánul s a gazdag programot tekintve, valószínű, hogy ép úgy mint mindenütt, zsúfolt ház fog tapsolni az ide ránduló kis művészgardának. Pintér csak a mult hetekben volt Tatra legelső fürdőinek vendége, ahova egyenesen az igazgatóság meghívására rándult fel s úgy Tatrai omniczon mint Tatrafürdőn és Szeplakon a rodi saisonra érte ez a szokatlan megtiszteltetés, amikor a legelőkelőbb társaság hódol téli sportszervevényének. A gazdag családi műsor mindenütt a legnagyobb elismerést hozta meg Pintérnek, aki a jövő hó első felében Belgrádban, majd Grácban fog egy-egy estét rendezni. A nagybecskereki estén fogja énekelni először Parlagi Kornélia, a jeles soubrette primadonna Budapest legnagyobb sikert aratott udonságait a Palkó te rajkó; Zülleni, zülleni. Nem szabad? Szabad! Mikor a falevelek lehullanak. Hulló falevel stb. siágereket, valamint ő személyesül a paraszt szobalánytis az „Impresszarió” című kacagtató párjelenetben. Nagy sikerre számíthatnak Pintér kosztümben és maszokban előadott paraszt nótái, valamint Fehér Arthurnak a népepera esőrangú tagjának énekszámai, conforalása és mókái. A teljes műsor a következő énekek: Villiors dragonyosai, Sorentói levél. Régen volt, nagyon régen volt. Rpport az ezredes előtt. Palkó te rajkó. Szabad? nem szabad? Zülleni zülleni. Nagy

kettős a cigányszerelemből. Nagydob kíséret kuplé. Benedek. Marosvize visszemlékeztet. Mikor a falevelek lehullanak. Hulló falevel, Maria cseléd leány tragédiája Oh borzalom. Jaj, de jó volna egy nő. Aktuális strófák. No ugy-e de jó? Szinpadai bohóságok. Az Impresszarió. Kíméletes férj. Színész vizsga stb. Adomák. Szavaltok. Versek. A szigoruan családi estre jegyek előre válthatók a Mangold-féle könyvkereskedésben. Az estély kezdete 8 és fél órakor.

Irodalom.

• Magyar Figyelő. Tisza István és Hercege Ferenc folyóiratának harmadik száma a magyar kultúra több, nagyon érdekes kérdéseivel foglalkozik. Így például Kornfeld Mörice írta benne a mi munkaadóinknak természetrajzát a patriarkális régi típus: aztan a szocialista és a kapitalista munkaadót, rámutat jellemvonásaira és keresi, hogy a munkásokkal szemben s a magyar életben milyen a viselkedésük s mi ennek az eredménye. Kenedi Géza azt vizsgálja hogy a sajtóban mily arányban uralkodik az üzleti érdek s mennyiben beszélhetünk ma a sajtó munkásainak szólásszabadságáról. Nagyon érdekes következtetések révén megállapítja, hogy az üzleti érdek uralkodása kétségtelenül fejlesztette a sajtót, de természetesen aláasta a publicisták véleménysszabadságát, hol kisebb, hol nagyobb mértékben. Egészen nem fojtotta el; ez a szabadság felvirul más helyen: könyvekben és folyóiratokban. Lukács György teljes áttekintést ad a tudóvsz ellen való küzdelemről s bemutatja, hogy Magyarországon minő fegyverekkel vívják meg ezt a nemes és hasznos háborút. Tisza István gróf Szinyei-Merse Pál legújabb művészi sikere alkalmából kifejti mily értelemben tartja a mestert a magyar művészet ifjabb művelői vezérének. Egy névtelen közlemény, amely úgy lélektani, mint sazirodalmi szempontból kiválóan érdekes olvasmány, egy csavargó naplójának néhány lapját reprodukálja. A naiv, de nagyerejű és közvetlen hangú memoár a nagy orosz írók szintjére emlékeztet. A közleménynek A cigányleány a címe. Nem kisebb szaktekintély mint Németh Péter, mondja el gondolatait a jogi oktatás szükséges reformjáról. — A magyar multa visz vissza Bayer József cikke: elenk tárja annak a képet, hogy a magyar szépművészetek I. Ferenc korában hogyan kezdtek kulturéletünkben lassan-lassan kibontakozni. — Ambrus Zoltán a színházak és a pornográfia sajtóságos vonatkozásait ismerteti. Barabás Albert egy konstantinápolyi levélben szól a török-magyar barátságról. Tarka sora következik ezután a Följegyzéseknek: talpraesett megjegyzések a délvideki németekről, Földes Szocializmus című művéről, Max Nordauról, Kiss Józsefről, Ady Endre prózájáról, a villamos székéről, hitelünkről és az ex-lexről stb. Ezek a kisebb cikkek nagyjából helyreigazítás számba mennek oly véleményekkel szemben, amelyek tetszetős je szavak révén csempésződtek a köztudatba. Tisza István és Hercege Ferenc Magyar Figyelője ily módon a józan és művelt magyarság érzéseit fejti ki s egyben helyes világításban mutatja be hazai kulturánk legérdekesebb kérdéseit. A folyóirat Budapestben jelenik meg, Singer és Wolfner kiadásában, havonként kétszer s előfizetési ára félfévre 12 kor., negyedévre 6 korona.

• „Kultura” — címmel izéles kiállítású új irodalmi és művészi folyóirat indult meg. A vaskos füzet a következő eredeti cikkeket tartalmazza: Ámon Vilmos: Beköszöntő. Rákosi Jenő: Levél. Harsányi Lajos: A homok óra. Pekár Gyula: A szépségverseny. Molnár Kálmán: Dalaim. Szemere György: A lengyel himnusz. Andorka Sándor: Januárus. Ámon Vilmos: Az idegasszony. Gyóni Géza: Egy portré előtt. Palatinus József: Az ötszázadik nász. Mészáros Hugó: Charlotte zongorázik. Beita: A kereszt oltalmában. Szalay Mihály: Versek. Váry Rezső: Egy különös házasság. Molnár Kálmán: A néma csarda. Békési Dezső: Az asszony az oka. György Jenő: Kabar. Molnár Kálmán: A nóta bolondja. Köveskúti Jenő: Sziszifusz. Harsányi Lajos: Irodalom. Dr. Angyal Ármánd: Zene. Falk Richard: Művészet. Nadasy József: Színház. György Jenő: Ex librisek és művészi névjegyek. — Hirdetések. Képek. Basch Árpád: Toplec. (A cserna partján). Juszkó Béla: Terelés a szélfogóba. Deák-Ebner Lajos: Baromfivásár. Spányi Béla: Topolyafák hiddal. Margitay Tihamér: Szerelmes versek. György Jenő: Ex libris és művészi névjegyek. Ágoston Ernő: Fejlecek. Gábor Mór: Könyvdisz. Röttig Odo: Ex libris. A „Kultura” célja, hogy jól szerkesztett, a legkényesebb igényeknek is megfelelő családi lapot adjon a művelt magyar közönség kezébe. A „Kultura” minden hó 25-én jelenik meg Ámon Vilmos szerkesztésében és az ország legjobb íróinak és művészeinek közreműködésével. A munkának izéles kiállítása „Kultura” kiadóinak a soproni Röttig Gusztáv és Fia cégnek dícsőségére szolgál. Előfizetési díj egy évre 20 kor., fél évre 10 korona.

Törvényszék.

§ A gyilkos fegyenc. A nagybecskereki kir. törvényszék mint esküdtbírótság tegnap délután ítélkezett Uzurov Szvetozár beodrai fegyházviselt juhász büntügyében, aki tudvalevőleg tavaly októberben a felsőmuzslyai határban meggyilkolta Hollósi Mátyás fegyencét. Uzurov állhatatosan tagadta a bűncselekményt, a rendkívül terhelő tanuvalloások azonban kétségtelenné tették, hogy a gyilkosságot csakis ő követhette el. Az esküdték a terhelő tanuvalloások alapján szándékos emberölés büntetéseben mondták ki bűnösnek Uzurovot, akit azután a törvényszék a verdit alapján 12 évi fegyházra ítél. Az ítélet ellen a vádlott és védője semmisségi panaszt jelentettek be.

§ Az ügyészség múlt évi munkássága. Dr. Kovacs Rókus, a nagybecskereki kir. ügyészség vezetője mostanában készítette el a kir. ügyészség múlt évi tevékenységéről szóló kimutatást, melynek fontosabb adatai a következők: Feljelentések: A beérkezett feljelentések száma 1910-ben 833, (az előtte való évben 919.)

Nyomozások: A múlt évről befejezetlen maradt 25, (44). A folyó évben érkezett 681, (727). Befejezetlen összesen 652, (746). Az év végén befejezetlen maradt 54, (25).

Vizsgálatok: A múlt évről befejezetlen maradt 4, (14). A folyó évben elrendeltetett 48, (46). Befejezetlen: 48, (64).

Befejezetlen maradt az év végén a vizsg. bíróknál 44, (56). Az év végén az ügyészségnél maradt ügyek száma 15, (1). Vádelejtések száma a tárgyaláson 11, (10). Vádirat elleni kifogások száma 51, (63). Ez alapon a vádirat elutasított 6, (6). Jogerős felmentő ítéletek száma 30, (34).

Közreműködés tárgyalásokon: Tárgyaláson töltött napok száma 223, (231). A letartogatott ügyek száma 502, (609). Ezek közül: a) vádtanács előtt 63, (64). b) törvszék előtt I. fokon 277, (272). c) törvszék előtt II. fokon 93, (98). d) esküdtbírótság előtt 17, (25). Indokolt perjavaslatok száma 8, (5).

TÁVIRATOK

Országgyűlés.

— A képviselőház ülése. —
— A bankvita. — Hieronymi beszéde. —
Lukács és Justh polemiája. —

Budapest, febr. 10. (A „Torontál” eredeti táv.) Az obstruáló ellenzék, hogy a vége felé nyúló vitát még valahogy nyújtsa, belekapaszkodott Lukács László pénzügyminiszter tegnapi beszédébe, amelyben tudvalevőleg ismét alaposan a világ elé tárta a koalíciós kormányzat machinációt. Lukács beszédét napirend előtti felszólalás tárgyává tették és Szent-Ivány Árpád töltötte el vele hosszú ideig az időt. Ezután került csak a sor a bankvitára, amelynek során ma Hieronymi Károly szólalt fel és nagyhatású beszédben reflektált Andrassy tegnapi felszólalására, majd pedig Justh Gyula Lukács László pénzügyminiszterrel polemizált igen élénken.

Az ülésen Návay Lajos alelnök elnököl, aki meleg hangon elparentálja a tegnap hirtelenül meghalt Mayländer Mihály fumei képviselőt s indítványára a ház jegyzőkönyvi részvétét fejezi ki. Ezután

napirend előtt

Szent-Ivány Árpád szóvá teszi Lukács László tegnapi beszédét s azt mondja, hogy Lukács rágalmakkal illetve az elmúlt kormányt, illetve az ellenzékét. (Nagy zaj).

Az elnök rácsönget Szent-Iványra s kijelenti, hogy a szabad kritika jogát mindenkinél tiszteletben tartja, de figyelmezteti Szent-Iványt, hogy a jogos kritika határain túl nem szabad mennie.

Szent-Ivány Árpád még hosszan szól Lukács beszédéről s kijelenti, hogyha Lukács allításai nem bizonyulnak rágalmakkal, akkor ő bocsánatot kér.

Most következett

a bankvita.

Novák János gazdapárti felszólalása után, aki a javaslat ellen beszél,

Hieronymi Károly

kereskedelmi miniszter szólalt fel. A miniszter kijelenti, hogy Andrassy Gyula gróf tegnapi beszéde készítette őt arra, hogy a vita előrehaladott stádiumában szót kérjen. Mindenekelőtt reflektált Andrassy Gyula gróf tegnapi beszédének arra a passzusára, hogy ő, a szóló, egyik programbeszédében a készfizetéseket követelte és most ellenkező állásponton van. Kijelenti, hogy ő, valamint a kormány ma is azon az állásponton van, hogy a kötelező készfizetéseket követelni kell s erre nézve a kormány meg is tett mindent s véleménye szerint a készfizetések felvételének biztosítására meg is találta a megfelelő módot. Behatóan szól azután a kormánynak a valutarendezés körül folytatott fáradozásairól s általában a valutarendezésről s kifejtette, hogy az aranyfizetés felvételekor milyen nagy mértékben özönlött vissza az arany a bankhoz. Szólt azután az obstrukcióról és reményét fejezte ki, hogy a magyar parlament tudja magát méltón fegyelmézni. Kéri a javaslat elfogadását. (Nagy eljenzés és taps.)

Zlinszky István és Szmezsányi György beszéltek ezután a bankjavaslat ellen, majd

Lukács és Justh polemiája

Lukács és Justh polemiája. Lukács László pénzügyminiszter előbb tegnapi beszédében foglaltak félremagyarázása ellen szólalt fel, majd visszautasította Szent-Ivány támadásait és újból kifejtette tegnapi bírálatának helyességét.

Erre Justh Gyula szólalt fel és viázott Lukácsal majd ismét Lukács László polemizál Justh-al.

Az ülés folyik.

A miniszterelnök a királynál.

Budapest, február 10. (A „Torontál” eredeti távirata.) A király tegnap délután Khen-Héderváry Károly gróf miniszterelnököt külön kihallgatáson fogadta, amely egy óra hosszat tartott. A kihallgatáson a miniszterelnök folyó ügyekről és a parlamenti helyzetről tett jelentést.

Az új katonai perrendtartás.

Budapest, febr. 10. (A „Torontál” ered. távirata.) Mint Bécsből sürgönyzik, a jövő hét folyamán, amikor az osztrák delegáció ülésére a közös miniszterek is Budapestre érkeznek közös miniszteri tanácskozás lesz, amelyen az új katonai perrendtartást tárgyalják.

Párbaj

Budapest, február 10. (A „Torontál” eredeti távirata.) Pályi Ede, a „Budapesti Napló” szerkesztője Surányi József-ről, a „Pesti Napló” téglagyáros főszerkesztőjéről azt írta, hogy álhírlapíró. E miatt azután lovagias-ügy keletkezett, amelynek tegnap kardpárbaj lett a vége. A párbajban Surányi a homlokán megsebesült.

Határidő-üzlet.

Budapest, febr. 10. (A nagybecskereki Lloyd-társulat távirata.) A mai tözsdéi déli zárlatok a következő árakat jegyezték:

Buza (februárra)	23.04
Buza (áprilisra)	21.88
Rozs (áprilisra)	16.62
Zab (áprilisra)	17.34
Tengeri (májusra)	11.64

Felelős szerkesztő: SOMFAI JÁNOS.

„PIPUL”-pasztilla

sósorszesz kivonat.

Legelőbb és legjobb házi szer minden reumatikus fájdalmaknál.

5-ször olcsóbb a kész sósorszeszénél, mert
1 „Pipul”-pasztilla ára 12 fill.
1 1/2 deci tiszta spiritusz ára 30 „
1/2 deci víz ára 2 fill.
tehát 2 deci otthon készített sósorszesz ára 42 fill.
míg ugyanannyi kész sósorszesz ára 2 korona.

Gyártja: **Nikolits-gyógyszertár**

Nagybecskerek, Gabona-tér.

Törvényileg védve. — Ára 12 fillér. — Telefon 161

Nyílttér.

E rovat aint közlöttekért nem vállal felelősséget a szerk.

T. c.

Van szerencsém a n. é. közönség szives tudomására hozni, hogy az évek hosszú sora óta a **takarékpénztár- és Hunyadi-utca sarkán fennálló**

kalap-, férfidivat-, vadászati-, utazási felszerelési, galanteria, és katonas-egyenruházati cikkek üzletet mai nappal a

Szent-György-térre

a **semináriumi épületbe** helyeztem át.

Az üzletem fejlődésére nézve oly jelentőségteljes eseménnyel szemben mélyen érzett kötelességemnek ismerem, hogy valamennyi nagybecskült vevőimnek hálás köszönetemet kifejezzem az irántam eddig tanúsított szives jóakarattért és támogatásért; egyszermind kérem, hogy ezt részemre a jövőben is megtartani méltóztassék.

Világos, kellemes és a legmodernebbül berendezett üzlethelyiségeim abba a kellemes helyzetbe hoznak, hogy jelentékenyen nagyobb mértékben elégíthetem ki a közönség fokozott igényeit.

Kiváló tisztelettel

Weismayr Ferenc

Tévedések elkerülése végett jelentem még, hogy a **Weismayr Ferenc cég alatt vezetett rövidáru-, tapiserie és női divat-áruüzletem** a belvárosi Hunyadi-utcában (a Jahner C. M. gyógyszerházzal szemben) változatlanul megmarad.

207-3.1

Közgazdaság.

Ingatlanok forgalma.

Nagybecskerek város területén folyó évi január hó 28-tól február 10-ig a következő ingatlanváltás történt:

Maximsev Sándor, Szteva és Száva tulajdonát képező 2270 öi. számú házat megvette Kirtyánszki Zsiva 1200 koronáért.

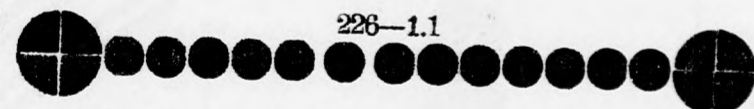

Egy polgári iskolát végzett

leány kerestetik

azonnali belépésre

Eckstein János borkereskedőnél.

226-1.1

Magy. kir. kincstári uradalmi ispánságtól.

437. szám. 1911.

224-1.1

Arverési hirdetmény.

A nagybecskereki m. kir. kincstári ispánság részéről közhírré tételük, hogy a titeli, sajkaslaki és alsókaboli Tisza—Duna halászati jog és a perlaszi 3. számú Tisza—Duna halászati jog bérbeadása végett f. évi február 16-án d. e. 9 órakor a nagybecskereki m. kir. kincstári ispánság hivatalos helyiségében nyilvános, szóbeli és írásbeli árverés fog tartatni.

Bértartam: 1911. évi február hó 1-től 1912. évi december hó 31-ig.

Kikiáltási ár: 1. A Titel, Sajakslak és Alsókaboli Tisza—Duna halászati jognak évi 4400 korona.

2. A perlaszi 3. számú Tisza—Duna halászati jognak évi 600 korona.

Árverési feltételek alólirott kincstári ispánság hivatalában megtudhatók.

Nagybecskerek, 1911. február hó 8.

M. kir. kincstári ispánság.

1654/1910. tkvi szám.

215-1.1

Arverési hirdmény és feltételek.

A nagybecskereki kir. törvényszék, mint tkvi hatóság közhírré teszi, hogy Gaszner Lajos antalfalvai kir. közjegyző végrehajtónak Dragosev Misa nagybecskereki lakos, mint a kiskoru Borzán János oppovai lakos birtokrészutóda végrehajtást szenvedő elleni 10 korona költség tökévelés és jár. iránt folytatott ügyében az árverést elrendelte.

Ennek folytán a nagybecskereki kir. törvényszék területén levő, a nagybecskereki 1522. sz. tjkvben A. I. 1. sor 2556-2557/a. hrsz. a. felvett 245 □-öl udvarból és kertből a rajta levő 1548. öi. számú házból a B. 5. és 8. sorsz. alatt kiskoru Borzán Jovánt megilletett 3/8 ad részre 883 korona 64 fillér kikiáltási árban az 1911. évi február hó 20. (huszadik) napján d. e 10 órakor a kir. törvényszék árverési termében (földszint ajtószám 23.) megtartandó nyilvános árverésen a következő feltételek alatt fog eladás alá kerülni.

1. Ha a megállapított kikiáltási áron felül ígéretet senki sem tenne, az árverésre kiüzött birtok a megállapított kikiáltási ár 1/2, illetve 2/3-nál, vagyis 364 kor. 05 fill.-nél alacsonyabbáron az árverésen el nem adható.

Ha a kikiáltási ár fokozatos leszallitása következtében a legalacsonyabb árt elérő ígéret nem tétetik, a kiküldött az árverést felfüggeszti.

2. A végreh. novella 21. § a értelmében a kincstár, mint árverelő bánatpénzt letenni nem köteles. Nem kötelesek bánatpénzt letenni az 1889. évi XXX. t.-c. 10. §-ának második bekezdése alapján adómentes záloglevelek kibocsátására jogosított és Budapesten székelő részvénytársaságok és szövetkezetek, valamint az 1898. évi XXIII. t.-c. alapján alakult központi hitel-szövetkezet, a javukra zálogjoggal megterhelt ingatlan elárverezésénél. Abban az esetben, amelyben az árverelő a törvény

értelmében a bánatpénzt elveszti, az e §. szerint a bánatpénz letétele alól felmentett árverelő a telekkönyvi hatóság felhívásának kézhezvételétől 8 nap alatt a bánatpénznek megfelelő összeget birói letétbe helyezni köteles.

A most említettek kivül a többi árverezni kívánók tartoznak az ingatlan kikiáltási árának 10 százalékát készpénzben, vagy az 1881. évi november 1-én 3333. szám alatt kelt m. kir. Ig. min. rendelet 8. §-ában jelölt óvadékképes értékpapirokban a kiküldött kezébe letenni, vagy az 1881. LX. t.-c. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál történt előleges elhelyezéséről kiállított elismervényt átszolgáltatni és a vevő köteles nyomban a kikiáltási ár százaléka szerint megállapított bánatpénzt az általa ígért ár ugyanannyi százalékaig kiegészíteni. A bánatpénz letétele alól felmentett árverelő azonban a bánatpénz kiegészítésének megfelelő összeget nem köteles letenni.

Ha az árverelő ennek a kötelezettségének eleget nem tesz, ígérete figyelmen kívül marad és a haladéktalanul folytatandó árverésben részt nem vehet.

Ha az árverés folytatásában senki sem tesz újabb ígéretet, előbb azonban más is árverelt, az ingatlant az által, illetőleg több ily árverelő közül a legtöbbet ígérő által megvettnék kell kijelenteni. Ha ez az ígéret a kikiáltási árt meghaladja, az előbbi bekezdés szabályait kell alkalmazni.

A vevő köteles a vételárt 2 egyenlő részletben és pedig az elsőt 30 nap alatt, a másodikat ugyanattól a naptól számított 60 nap alatt minden egyes vételrészlet után az árverés napjától számítandó 5% kamatokkal együtt, szabályszerű letéti kérvény kapcsában s az 1881. évi december hó 6 án 39425. sz. a. kelt rendeletben előirt módon a nagybecskereki kir. adóhivatalnál, mint birói letétpénztárnál lefizetni.

Az árverési feltételek többi pontjai a hivatalos órák alatt ezen kir. törvényszék tkvi irattárában és a városi tanácsnál megtekinthetők.

Nagybecskerek, a kir. törvényszék, mint telekkönyvi hatóságnál, 1910 évi november 30.
Rektorisz Károly,
kir. törvényszéki biró.

Jegyzői irnoknak,

esetleg kisegítőnek ajánlkozik régi rendszer szerint vizsgázott, nőtlen, józan, gyors munkás. Nyelvismerete: magyar, német, kevésse román.

Ajánlatok „Jegyzői irnok“ cím alatt e lap kiadóhivatalához címzendők.

204-43

Bvk. 21/1911. sz.

220-1.1

Arverési hirdmény.

A nagybecskereki kir. törvényszék 1910. évi 14173. és 14265 sz. végzésével megkeresett nagybecskereki kir. járás-bíróságnak 1910. évi V. 1654., 1655. sz. végzése folytán Terzin és Lozancsics nagybecskereki és Braun Aron és fia budapesti cégnek javára 426 kor. 60 fill. és 549 kor. 31 fillér tökévelés és jár. erejéig elrendelt biztosítási, kielégítési végrehajtás folytán 1910. évi dec. hó 30-ik napján lefoglalt és 961 kor.-ra becsült ingóságokra az árverés elrendeltetvén, annak Nagybecskereken, Juranics-utca 41. házszám alatt leendő megtartására határidőül 1911. évi február 21 ik napjának d. u. 3 órája kitűzetik, az 1910. évi V. 1654/3. sz. alatt kelt végzés alapján.

Az árverés alá kerülő ingóságok megjelölése: ruhaneműek és varrógépek.

Nagybecskerek, 1911. évi január 13.

Kiss,
kir. bir. végrehajtó.

TORONTÁLI CIPŐGYÁR

PILLANGÓ VÉDJEGY

NAGYBECSKERÉK.

Torontáli
cipőkben nagy
választék.

Torontáli
cipőkben nagy
választék.

Galosni, báli cipő, báli legyező, báli ruhadíszek

Benó Testvérek ezelőtt **Kokits A. F.**

divat-, rövid- és játékkereskedés

Nagybecskerek.

Telefon 201. Telefon 201.

6-8732

Nyomatott Peitz Fer. Pál kiadónál. Nagybecskereken.